

УДК 004.738.5:63:027.7AGRIS+CARIS

**МОГУЋНОСТИ КОРИШЋЕЊА AGRIS-а и CARIS-а
У БИБЛИОТЕЦИ МАТИЦЕ СРПСКЕ***

Зорка Вешовић
Библиотека Матице српске, Нови Сад

Сажетак

AGRIS је међународна база података о публикацијама из области пољопривреде, ветеринарства, шумарства, прехранбене технологије, примарне прераде непрехрамбених продуката пољопривреде и шумарства, природних ресурса, заштите човекове околине, људске исхране, законодавства, образовања. CARIS је међународна база података о актуелним истраживачким пројектима за исте области. AGRIS/CARIS центри земаља и међународних организација партиципирају у AGRIS-у и CARIS-у својим инпутима који садрже библиографске референце за публикације односно референце за пројекте са њихове територије. Данас, AGRIS садржи око 3 милиона референци. CARIS садржи референце за око 30.000 активних пројеката. Подаци прикупљени у AGRIS-у и CARIS-у су у Библиотеци Матице српске доступни преко Интернета, т.ј. на Web site-у AGRIS-а/CARIS-а (<http://www.fao.org/agris>), као и на компакт дисковима. Такође је, преко Web stranica за AGRIS/CARIS могућ приступ и другим базама података које садрже референце релевантне за пољопривредна, шумарска и сл. истраживања (AGRICOLA, CAB Abstracts, IUFRO, FAO Document Catalogue и др.).

Кључне речи: Интернет, CD-ROM, библиографске базе података, AGRIS, CARIS, пољопривреда, научне библиотеке

AVAILABILITY OF THE AGRIS AND CARIS DATABASES IN MATICA SRPSKA LIBRARY

Zorka Vešović
Matica Srpska Library, Novi Sad

Abstract

AGRIS is an international database about publications from agriculture, veterinary medicine, forestry, food technology, primary processing of the agricultural and forestry products, natural resources, environmental protection, nutrition and regulation and education. CARIS is an international database dealing with current research projects for the same fields. AGRIS/CARIS centers of the country members and international organizations participate through their inputs that consist of the bibliographic references for the publications and reports published on their territories. Today, AGRIS and CARIS contain 3 million and 30.000 references for the publications and reports respectively. The information collected in the AGRIS and CARIS are available in the Matica Srpska Library of Novi Sad via Internet, ie. the AGRIS/CARIS Web sites (<http://www.fao.org/agris>), as well as on the CD-ROMs. The access to the other databases for the related fields (AGRICOLA, CAB Abstracts, IUFRO, FAO Document Catalogue и др.) is possible through these Web sites.

Key words: Internet, CD-ROM, bibliographic databases, AGRIS, CARIS, agriculture, research libraries

УВОД

Почетком седамдесетих година прошлога века, FAO - орган Организације Уједињених нација за храну и пољопривреду, креирао је и организовао међународне базе података AGRIS и CARIS. AGRIS је међународна база података за публикације из области пољопривредних наука и технологије, а CARIS је међународна база података за научно-истраживачке пројекте у току из истих тих области. Координатор AGRIS-а и CARIS-а је FAO.

AGRIS/CARIS центри земаља и међународних организација партиципирају у AGRIS-у и CARIS-у својим улазним информацијама које садрже библиографске референце за публикације односно референце за пројекте са њихове територије. За AGRIS се обрађују публикације у конвенционалној форми: радови из часописа, књиге, прилози из књига, радови из конференцијских зборника, и у неконвенционалној форми: докторске дисертације, магистарски радови, извештаји и сл. AGRIS, данас, садржи око 3.000.000 референци, са месечним приливом од око 14.000. CARIS садржи референце за око 30.000 активних пројеката. AGRIS је једна од највећих база података у свету.

* Рад је изложен на Стручном скупу *Коришћење електронских извора информација*, одржаном у оквиру Осме скупштине Заједнице библиотека универзитета у Србији, 26. септембра 2002. године у Народној библиотеци Србије у Београду.

YU AGRIS

Библиотека Матице српске у Новом Саду израђује југословенске улазне информације за AGRIS од 1982. године, непрекидно. Материјал за обраду се прикупља из обавезног примерка штампаног материјала. Тиме је обезбеђено да у југословенски инпут уђу сва релевантна документа за научне области AGRIS-а. У AGRIS-у је, данас, преко 14.000 југословенских референци.

Библиотека Матице српске поседује AGRIS-ове и CARIS-ове компакт дискове.

НАУЧНА ПОДРУЧЈА AGRIS-A И CARIS-A

Обим научних области које покрива AGRIS и CARIS је одређен категоризационом шемом (шемом за научна подручја), која се користи за класификацију референци које се уносе у ове базе података. На садашњем нивоу развоја AGRIS/CARIS категоризациона шема садржи 115 одредница, груписаних у 16 подручја:

- А - Пољопривреда уопште,
- Б - Географија и историја (уколико се односе на пољопривреду, ветеринарство и шумарство),
- Ц - Образовање, усавршавање и информатика (уколико се односе на пољопривреду, ветеринарство и шумарство),
- Д - Администрација и законодавство (уколико се односе на пољопривреду, ветеринарство и шумарство),
- Е - Пољопривредна економика, развој и социологија села,
- Ф - Науке о биљкама и биљна производња,
- Х - Заштита биљака,
- Ј - Послежетвена технологија,
- К - Шумарство,
- Л - Науке о животињама, производња и заштита животиња,
- М - Рибарство и аквакултуре,
- Н - Пољопривредна техника и инжењеринг,
- П - Природни ресурси и животна околина,
- Q - Прерада пољопривредних продуката,
- С - Људска исхрана,
- П - Загађење околине,
- У - Методологија.

ДОКУМЕНТАЛИСТИЧКА ОБРАДА

На данашњем нивоу развоја AGRIS-а и CARIS-а, класификација документационих јединица се врши према горе наведеној AGRIS/CARIS категоризационој шеми, AGROVOC-у (вишејезичном пољопривредном тезаурусу) и проширењем наслова. Енглеска верзија AGROVOC-а (4. издање) садржи 16.607 дескриптора и 10.758 нон-дескриптора, категоризациона шема, како је то већ наведено, 115 одредница.

Израда библиографског описа за AGRIS се обавља према AGRIS- овим правилима. Ова правила су формулисана у AGRIS-овом водичу за библиографски опис и израду инпут листа. Током више од две деценије постојања AGRIS-а правила за библиографски опис су ревидирана више пута. При састављању водича увек су узимани у обзир стандарди UNISIST-а и UNIS-а.

Референце у AGRIS-у су врло информативне. Навешћу само неке карактеристичне елементе. Библиографски опис садржи, поред наслова на језику на којем је написана документациона јединица и наслове на енглеском језику без обзира да ли је наслов на енглеском језику дат у документационој јединици. Уколико документациона јединица нема превод наслова на енглески, наслов се приликом библиографске обраде преводи (и ставља у угласту заграду). Изузетак чине документационе јединице на шпанском и француском језику, т.ј. службеним језицима FAO-а за које није обавезан превод наслова на енглески, али у том случају наслов је на једном од та два светска језика. Библиографски опис радова из серијских публикација мора да садржи адресу аутора. За неконвенционална документа обавезно мора да се наведе податак о доступности документа: да ли је то AGRIS центар који израђује инпут, или нека друга институција која располаже документом, а AGRIS центар је само израдио инпут. За конвенционална документа се наводи податак о доступности у случају да AGRIS центар не поседује докуменат већ га је само обрадио. Већина референци у AGRIS-у садржи апстракте, и то углавном на енглеском језику. Има референци које садрже два апстракта, на енглеском и на још једном језику.

ПРИКУПЉАЊЕ ПРИМАРНИХ ДОКУМЕНАТА

Горе наведени елементи доприносе бољој селекцији референци, лакшем и сигурнијем прикупљању примарних докумената. AGRIS центри који партиципирају у AGRIS-у требало би да обезбеде на захтев корисника примарни докуменат. Библиотека Матице српске излази у сусрет сваком захтеву за достављење копија документа. У протеклом периоду добијали смо више пута годишње захтеве за доставу копија докумената, на основу наше референце у AGRIS-у.

ПРЕТРАЖИВАЊЕ

Претраживање базе података на AGRIS/CARIS Web site-у и на компакт дисковима могуће је по кључним речима, имену аутора, адреси аутора, одредницама за научно подручје, дескрипторима, коду земље или интернационалне организације, години издања, типу публикације, интернационалном стандардном броју, коду ажурираног дела базе (update code), на једноставан или сложени начин. Могуће је претраживање уз помоћ тезауруса и индексно претраживање.

AGRIS/CARIS WEB SITE

Базе података AGRIS и CARIS су доступне на Интернету, на Web site-у AGRIS/CARIS-а (AGRIS/CARIS Center of information management for international agricultural research.): <http://www.fao.op/AGRIS>

КОМПАКТ ДИСКОВИ и AGRINDEX

FAO издаје AGRIS-ове и CARIS-ове компакт дискове и публикацију AGRINDEX. Компакт дискови излазе повремено и садрже део AGRIS-ове базе података за одређени период, односно CARIS базу података, актуелну у одређеном периоду.

AGRINDEX је штампана библиографија која садржи библиографске записе пристигле у AGRIS. Библиографски записи у AGRINDEX-у садрже све елементе записа из инпута сем апстракта, али је у запису у AGRINDEX-у означено да ли инпут у бази садржи апстракт. Међутим, AGRINDEX се већ дужи временски период не публикује. Али, AGRINDEX је доступан на FAO FTP серверу и Библиотека Матице српске ће пратити развој његове доступности на Интернету.

AGRINDEX и компакт дискови AGRIS-а и CARIS-а у Библиотеци Матице српске

Библиотека Матице српске поседује штампану библиографију AGRINDEX за период од 1975-1989. Библиотека Матице српске поседује следеће компакт дискове:

- 1) базу података AGRIS за период 1991-2002 (до јуна)
- 2) издвојено научно подручје AGRIS-а: Храна и људска исхрана за период 1975-2001
- 3) AGRIS-CARIS Resources (садржи AGRIS-ове и CARIS-ове софтвере, AGRIS/CARIS водич за библиографски опис, категоризациону шему и AGROVOC (4. издање), али и комплетне податке за 2000. годину из AGRIS-ове базе података и комплетну актуелну CARIS базу података).
- 4) AGROVOC: FAO, 2000 (FAO-ов вишејезички пољопривредни тезаурус).
- 5) FAO Documentation: 1980-1994 и 1995-2000 (садржи библиографију са могућношћу приступа пуном тексту).

Сви AGRIS-ови и CARIS-ови компакт дискови користе се у Библиотеци Матице српске за пружање многобројних информација корисницима, како из домаће тако и из стране литературе из научних области које покривају наведене базе.

Библиографски подаци о наведеним дисковима у фонду Библиотеке Матице српске налазе се на Интернет адреси <http://bmsalf.ns.ac.yu/cobiss/>

ЗАКЉУЧАК

Сви горе наведени електронски медији се користе у Библиотеци Матице српске за пружање многобројних информација корисницима, како из домаће тако и из стране литературе из научних области које покривају наведене базе.